

ДО ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПЕРІОД УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО

Кочубей Т.Д., доктор педагогічних наук, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Культурно-освітні процеси в Україні у XVII ст. зазнавали неоднозначних і суперечливих впливів. З одного боку, вагомий вплив справляли чинники породженні чужоземним, польським володарювання, а з другого – українська культура «зберігала духовне коріння східнослов'янської єдності й водночас активно освоювала досягнення західноєвропейського просвітництва, трансформатором і передавачем яких була Польща». Тому проблема становлення Львівського університету, як першого вищого навчального закладу європейського типу на західних землях України, привертала увагу дослідників з історії педагогіки. Адже, він відіграв важливу роль у розвитку педагогічної думки й освіти в Україні. На основі договору 1658 р., укладеного між верхівкою козацької старшини і шляхетською Польщею, одну з вищих шкіл-академій на правах університету планувалося відкрити на базі Львівської братської школи. Однак, католицьке духовенство і феодала прийняли рішення про створення академії на базі Львівської єзуїтської школи-колегії. Відтак, 20 січня 1661 року король Польщі Ян Казимир підписав диплом, затверджений пізніше у 1758 р. польським королем Августом III, відповідно до якого Львівська єзуїтська колегія отримала «гідність академії і титул університету», «рівність у правах і прерогативах Краківській академії». Свідченням цього є „Лист. Повторний до Преподобних Отців Львівської єзуїтської колегії, з рефлексіями на приписи, виданих ними у 1761 р. щодо Львівської академії”, знайдений нами у бібліотеці Польської академії наук (Курнік), з проханням надання привілеїв Замойській академії рівних з Краківською і Львівською академіями. Він вказує на те, що точилася боротьба за визнання Львівського університету, як вищого навчального закладу. Зокрема, в Листі зазначається: «Що право Краківської Академії від королів Казимира Великого і Ягеллона і засновників надане, нічого саме у собі не заключає, таке ж як у рівних їй школах і академіях, яке згодом передано Львівській Академії, цьому ж праву підлягає». Зазначимо, що вся підготовка в університеті, включаючи і стиль педагогічного керівництва, здійснювалася відповідно до інтересів католицької церкви. У 1772 р. відбувся перший переділ Польщі, за яким західні землі України перейшли у володіння Австрійської монархії. З цієї причини Папа римський ліквідував орден єзуїтів, що спонукало у 1773 р. до прийняття рішення про припинення діяльності й Львівського університету. Проте, планами монархії передбачалася реформа 3-х австрійських університетів – Віденського, Празького та Львівського. У зв'язку з цим, в жовтні 1784 р. імператор Йосиф II підписав диплом про відновлення Львівського університету в складі чотирьох факультетів. У його структуру входила також гімназія та українські (руські) курси (Studium Ruthenum, 1787–1809 рр.), де навчалися діти українців. Останні відіграли важливу роль, завдячуючи впровадженню української мови в навчальний процес.

